

A Képviselő-testület nyilvános ülésének anyaga
(2011. évi CLXXXIX. törvény 46. § (1) bekezdés).

ELŐTERJESZTÉS a Képviselő-testület ülésére

Tárgy: Eötvös Loránd-szobor elhelyezése a Gesztenyés kertben

Tisztelt Képviselő-testület!

Az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány (a továbbiakban: Alapítvány) Önkormányzatunkhoz fordult azzal a kéréssel, hogy Eötvös Loránd-szobrot szeretne elhelyezni a Gesztenyés kertben, a Kongresszusi Központ parkolója melletti zöld területen. A szobor elkészítése az Innovációs és Technológiai Minisztérium pályázaton elnyert támogatása révén valósul meg, a posztamens elhelyezésének költségét is az Alapítvány vállalja. Önkormányzatunk a szobor elhelyezéséhez a posztamens alapozásának kivitelezésével, valamint a műalkotás környezetének rendezésével járul hozzá. Az alkotás felavatására várhatóan 2020 év végéig kerül sor.

Báró Eötvös Loránd (1848-1919) fizikus, geofizikus, 1894 és 1895 között vallás- és közoktatási miniszter, 1889 és 1905 között a Magyar Tudományos Akadémia elnöke sok szállal kötődik a XII. kerülethez, a Svábhegyen született és hosszabb ideig a kerületben is élt. Az egyetemi oktatómunkájához, valamint tudományos kutatásaihoz szükséges műszereket és eszközöket Süss Nándor gyárában, a későbbi Magyar Optikai Művek jogelődjében készítette. A nemzetközi hírnű tudósnek eddig nincs köztéri szobra Budapesten. A közelmúltban Önkormányzatunk javaslatára Eötvös Lorándról a kerületben közterületet neveztek el.

Az Alapítvány a bronzból készült szobor elkészítésére Rieger Tibor Kossuth-díjas szobrászművészt kérte fel. Az alkotás egy szabálytalan alakú kőtömbön ülve ábrázolja Eötvös Lorándot. A büszke és kemény tartású tudóst ábrázoló ülő alak mérete 220 cm. A Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. szakértői bizottsága 2020. július 14-én a művész műtermében zsűrizte az 1:1 léptékű gipszmodellt. A zsűri véleménye szerint a szobor mintázása magas művészi színvonalon valósult meg. Szakvéleményükben javasolták a kőtömb faragása során az andezit kőtömb sziklaszerűségének megtartását, továbbá a feliratozást illetően megfogalmazták, hogy a kőzetbe vésett "BÁRÓ EÖTVÖS LORÁND" felirat és a torziós inga képe illeszkedik a koncepcióba. Az alábbi Eötvös Loránd idézetet a szobortól megfelelő távolságra egy külön táblán javasolják elhelyezni: „Csak az igazi tudomány, amely világra szól s azért, ha igaz tudósok – és amint kell – jó magyarok akarunk lenni, úgy a tudomány zászlaját oly magasra kell emelnünk, hogy azt hazánk határán túl is megláthassák és megadhassák neki a

kellő tiszteletet.” A kötömb hátsó oldalára az alábbi felirat kerül: „Állította: az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány, az Innovációs és Technológiai Minisztérium és a Hegyvidéki Önkormányzat,

2020.” Az alkotást a zsűri elfogadásra és kivitelezésre javasolta, szakvéleményét az előterjesztés melléklete tartalmazza.

A szobor helyszínéül az Önkormányzat az Alapítvánnyal folytatott többszöri egyeztetést követően a Gesztenyés kert Kongresszusi Központ parkolója melletti füves területet (hrsz. 7911/2) javasolta. A zsűri szerint a helyszínválasztás indokolt, mert a park melletti területen állt az egykori Magyar Optikai Művek, ahol a tudós halálát követően nemzetközi szinten is ismertté vált eszközt, az Eötvös-ingát gyártották. Az elhelyezés ideális, mert a szobrot a nap körbe tudja járni, így optimális, természetes megvilágítást kap. A zsűri a tervekben szereplő kőburkolat helyett a zöld környezetbe helyezést javasolta, mely jobban kiemeli az ülő alakot.

Az Önkormányzat tervtanácsa 2020. augusztus 6-án tárgyalta a műalkotás településképi szempontból történő elhelyezéséről a benyújtott tervdokumentációt. A Tervtanács a zsűri véleményével egyezően megfogalmazta, hogy az egész alakos szobor méltó emléket állít a tudósnak. A helyszínválasztás városképileg támogatható, ugyanakkor javasolja a mű növényzettel vagy földplasztikával történő kiemelését és a körbejárhatóság biztosítását.

Az előzetes egyeztetések során az Önkormányzat vállalta a 80 x 80 x 200 cm befoglaló méretű andezit szikla posztamens és az azon elhelyezett 220 cm összmagasságú ülő bronzszobor alapozásának kivitelezését, valamint a szobor környezetének rendezését. E munkálatokra a fedezet az Önkormányzat költségvetésében rendelkezésre áll.

A szobor elhelyezéséhez építési engedély nem kell, közterületen történő felállításához az Önkormányzat engedélye szükséges.

Javasolom a Képviselő-testületnek, hogy az előterjesztésben foglaltakra figyelemmel az alábbi határozati javaslatot fogadja el.

Az előterjesztést véleményezésre megküldtem az Oktatási és Kulturális Bizottságnak. A bizottság véleményéről a testületi ülésen adok tájékoztatást.

Határozati javaslat:

A Képviselő-testület úgy dönt, hogy Rieger Tibor szobrászművész Eötvös Lorándot ábrázoló szobra elhelyezésre kerüljön a Budapest XII. kerületében, a Gesztenyés kertben, a Kongresszusi Központ parkolója melletti zöld területen, a 7911/2 helyrajzi számú ingatlanon. A szobor kötömbjére elől a „BÁRÓ EÖTVÖS LORÁND”, hátsó oldalára az „Állította: az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány, az Innovációs és Technológiai Minisztérium 2020.” felirat kerül. Az alábbi Eötvös Loránd idézet a szobortól megfelelő távolságra egy külön táblán kerül elhelyezésre: „Csak az igazi tudomány, amely

világra szól s azért, ha igaz tudósok – és amint kell – jó magyarok akarunk lenni, úgy a tudomány zászlaját oly magasra kell emelnünk, hogy azt hazánk határán túl is megláthassák és megadhassák neki a kellő tiszteletet.” A szobor és a posztamens elkészítésének költségeit az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány állja. A szobor alapozásának kivitelezését, valamint az alkotás környezetének rendezését az Önkormányzat vállalja.

(A döntéshozatal módja: egyszerű többség)

Budapest Hegyvidék, 2020. szeptember „15.”

Fonti Krisztina
alpolgármester

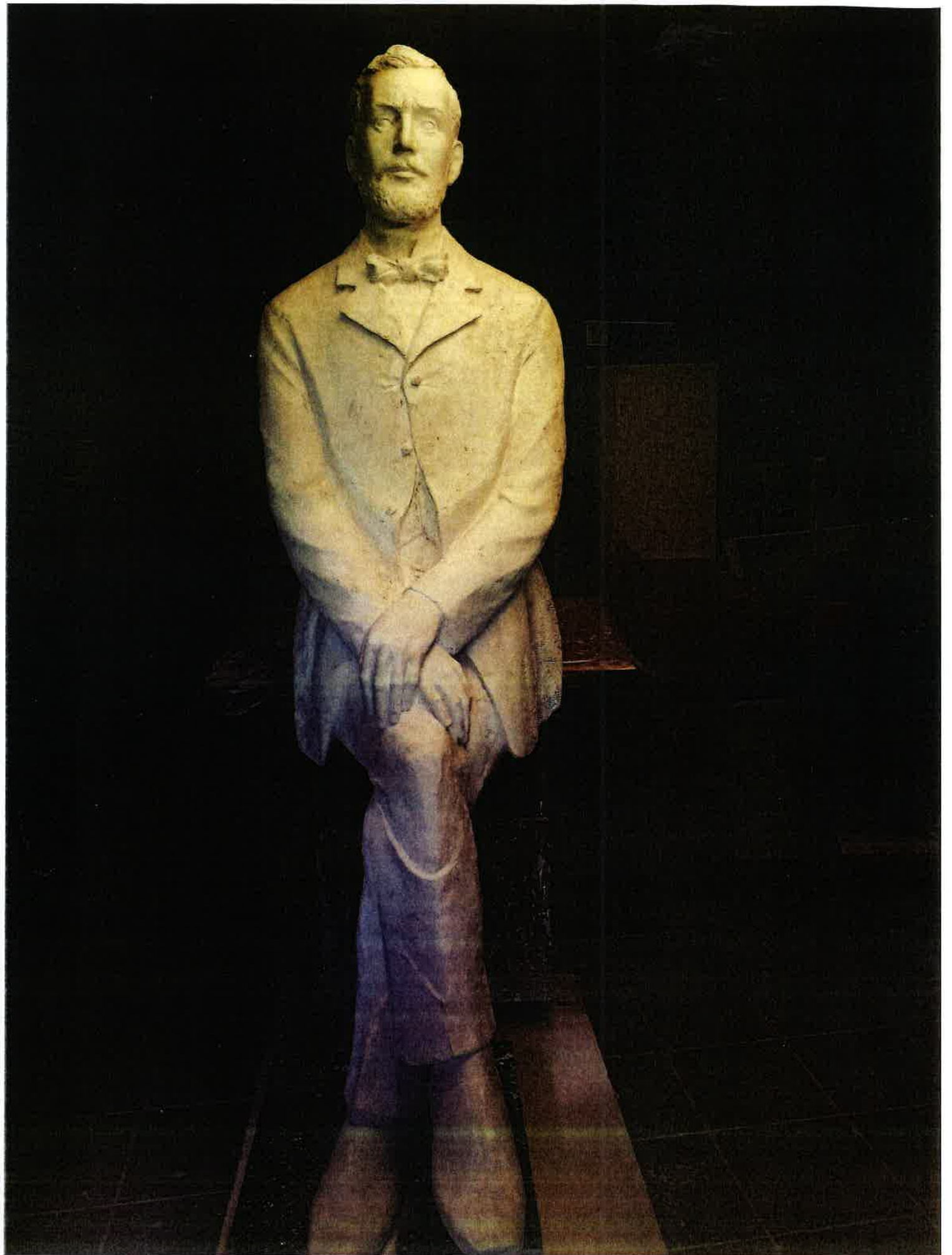
Láttam:

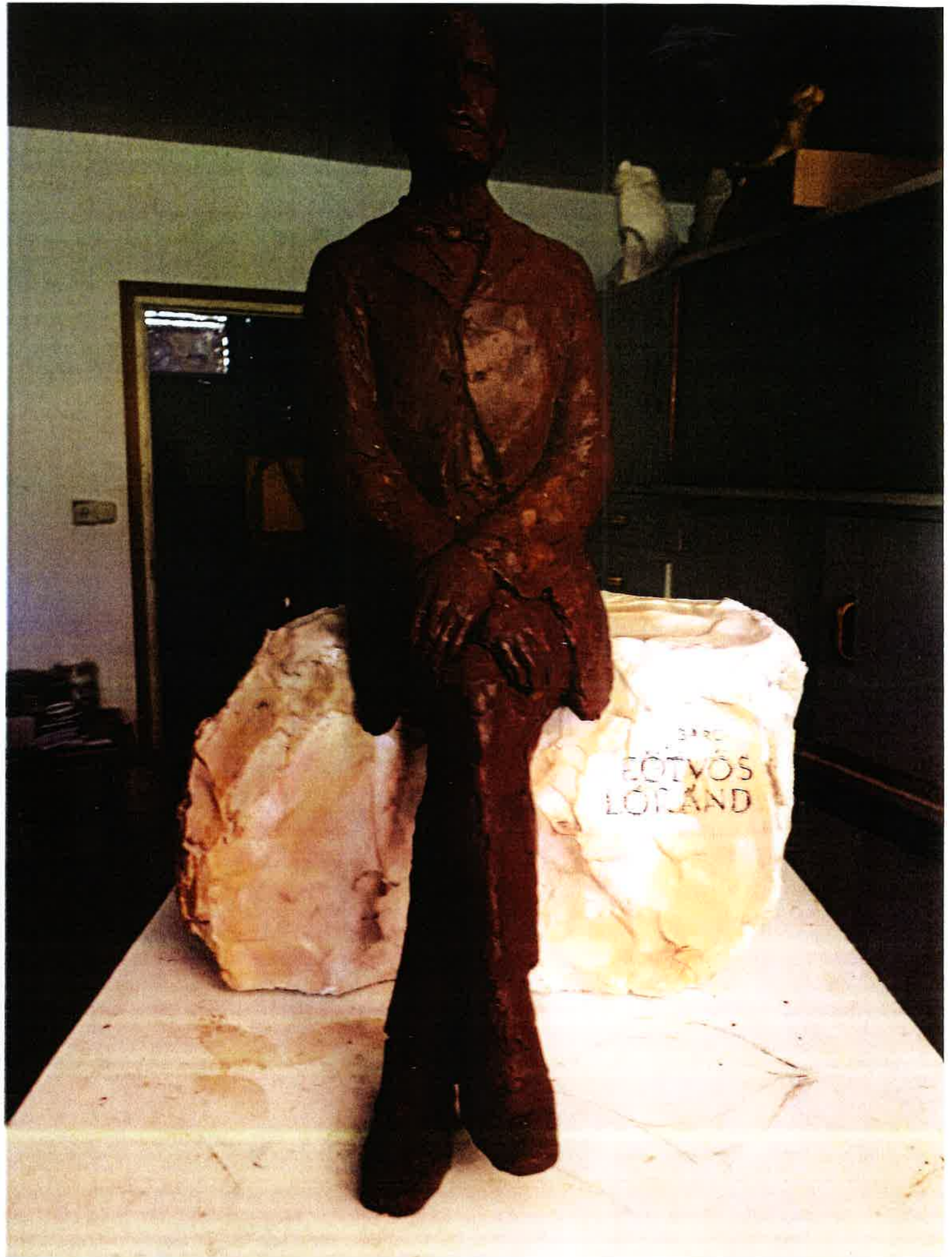
dr. Gottfried-Tusor Gabriella
jegyző

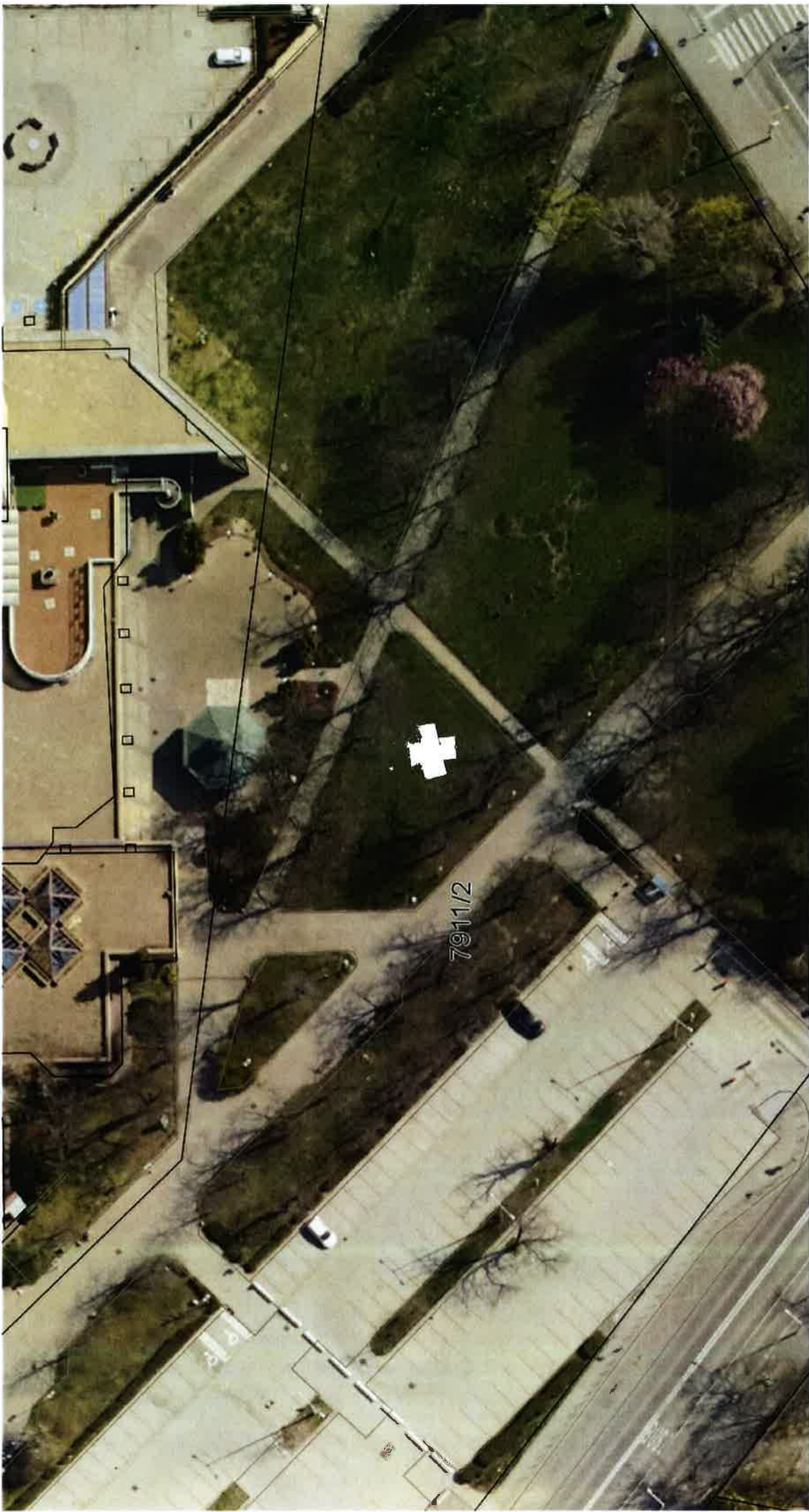
Pokorni Zoltán
polgármester

Melléklet:

- a szobor látványterve (2 db)
- helyszínrajz
- a zsűri szakvéleménye

7911/2

Előadó: Söptei Eszter
Ügyiratszám: 31/2020.

Iktatószám: KP/894-10/2020

Az 1991. évi XX. törvény 109. §. (1., 2.) bekezdése alapján készült

SZAKVÉLEMÉNY

az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány felkérésére és költségvállalásával.
A Budapest XII. kerületi Gesztenyés kertbe elhelyezendő Eötvös Loránd szobrot

Rieger Tibor szobrászművész

tervezte és készíti.

A MANK Nonprofit Kft. által összehívott szakértői bizottság 2020. július 14-én megtekintette és véleményezte a helyszínt, illetve az 1:1-es arányú gipszmodellt a szobrászművész 1031 Budapest, Pogánytorony 11. szám alatti műtermében.

1

Az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány az Innovációs és Technológiai Minisztérium támogatásával Eötvös Lorándot ábrázoló egész alakos bronz szobrot készíttetett az UNESCO-val közösen megtartott Eötvös Loránd Emlékév keretében. A szobor a tudományos pályája legaktívabb korszakában lévő tudóst kívánja megjeleníteni, hogy kivételes emberi, hazafiúi és szellemi kvalitásait méltón mutassa fel a jelen és a mindenkori utókor számára. A szobor 220 cm figuraméretű, nyers sziklán ülő bronz szobor. Eredeti tervek szerint a Dolomitokból származó, Toblach város polgármestere által felajánlott dolomit tömbön ült volna a szobor. A COVID19 miatt kialakult veszélyhelyzet révén lezárt határok miatt a dolomit szállítására nem volt lehetőség, ezért a dunabogdányi andezit bányából került kiválasztásra a kőzet. A szobor helyszíne a XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzatnak köszönhetően a Gesztenyés parkban található, a Kongresszusi Központ alsó parkolójától a 8-as, 110/112-es, 40-es buszok megállója felé eső fás, konszolidált és széles sétaút mellett fekvő parkrészben.

A MANK Nonprofit Kft. - a szakértői vélemények alapján - a bemutatott 1:1-es léptékű modellt, a bírálaton elhangzott észrevételek megfontolásával elfogadásra és kivitelezésre javasolja a Megrendelőnek.

A Szakértői Bizottság véleménye szerint a helyszínválasztás indokolt, hiszen báró Eötvös Loránd a XII. kerület szülőtte volt, továbbá a park mellett található az egykori Magyar Optikai Művek, ahol a nemzetközi szinten is ismertté vált eszközeit gyártották. Az elhelyezés ideális, mert a szobrot a nap körbe tudja járni, viszont további kertészeti rendezés ajánlott. A tervek szerinti kőburkolat nem javasolt, mert síremlék hatását keltené a szobor. A zöld környezet jobban kiemeli ezt a rendkívüli tartású ülő alakot, amely illeszkedik a környezetébe.

A szobor megalkotása magas szobrászi kvalitásokról árulkodik. A szobrász egy méltósággal teli, büszke és kemény tartású tudóst ábrázol. A kompozíció és az arc átszellemültséget fejez ki. Az ülő alak megformálása szakmailag nehéz feladat volt, de kiválóan sikerült a vertikális és a horizontális irányokat egy látóképbe összefogni.

Célszerű a kőzettömb faragása során a sziklaszerűség megtartása. A kőzetbe vésett "BÁRÓ EÖTVÖS LORÁND" felirat és a torziós inga képe illeszkedik a koncepcióba. Az alábbi idézetet javasolt nem a szobor posztamentére, hanem a szobortól megfelelő távolságra elhelyezni, egy külön táblán.

„Csak az igazi tudomány, amely világra szól s azért, ha igaz tudósok – és umint kell – jó magyarok akarunk lenni, úgy a tudomány zászlaját oly magasra kell emelnünk, hogy azt hazánk határán túl is megláthassák és megadhassák neki a kellő tiszteletet.” Eötvös Loránd

Szakértők voltak: Pál Mihály szobrászművész, a MANK Nonprofit Kft. részéről Söptei Eszter művészeti tanácsadó. Csikai Márta szobrászművész váratlanul rosszullete miatt nem tudott részt venni a Szakértői Bizottság munkájában.

A MANK Nonprofit Kft. a szakvéleményért a szerződés szerinti bírálati díjat számolja fel.

A szakvéleményt készítette: Söptei Eszter művészeti tanácsadó.

Szentendre, 2020. július 24.

MANK Nonprofit Kft.
2000 Szentendre, Bogdányi u. 51.
Adószám: 2399714-2-13
Regisztrációs szám: 13-09-151770
8.

Matiszlovics Tibor
művészeti szolgáltatási igazgató

Kapják:

- Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány
- Pályi András kuratóriumi elnök
- Irattár

1145 Budapest, Columbus u. 17-23.
palyibandti@gmail.com